

TOMISLAV NERALIĆ

– u sjećanje

(1917.- 2016.)

marija barbieri

Večer 17. prosinca 1969. godine u obnovljenoj zgradi HNK-a u Zagrebu ostat će u trajnom sjećanju ljubitelja opere. Nakon punih 37 godina na scenu su se vratili Wagnerovi „Majstori pjevači“. Glavnu ulogu Hansa Sachsa pjevao je proslavljeni hrvatski bas-bariton Tomislav Neralić. Je li to bila njegova životna uloga - teško je reći - najviše se hvalio Holandezom, no Sachs je bio sublimacija njegove pjevačke i scenske umjetnosti i, na svoj način, sublimacija njegove ljudske osobnosti, sinteza mudrosti i životne radosti, što ga je krasilo cijeloga života, naravno, uz veličanstveni glazbeni talent i nepatvoren dar za scensku igru.

Tomislav Neralić ostvario je iz današnje perspektive nezamislivu gotovo šezdeset dvije godine dugu karijeru, 156 otpjevanih opernih uloga na sceni, sedam u koncertnim izvedbama opera, 46 dionica u vokalno-orkestralnim djelima, šest ciklusa pjesama i oko četiri tisuće nastupa. Karijera je to bez glasovnih kriza, padova ili dvojbi; a svoju 156. ulogu - Ivana Hovanskog u „Hovanščini“ - ostvario je na 83. rođendan 2000. godine!

„Ukleti Holandez“, premijerno postavljen 1953. godine, postao je stožerna uloga u njegovu repertoaru. Donio mu je gostovanje, a zatim četrdesetogodišnji angažman u Gradskoj operi (koja će poslije postati Njemačka opera) u Berlinu. Pjevao ga je najčešće u karijeri, 123 puta - i gostovao u više od

dvadeset gradova, među ostalima u Scali uz glasovitu Birgit Nilsson pod ravnanjem Hansa Knappertsbuscha. Jago u „Otellu“ bio je njegova prva premijera u Berlinu i u toj ulozi gostovao je u Beču 1957. godine pod ravnanjem Herberta von Karajana. Na samome početku angažmana pjevao je Scarpiju u „Tosci“ a u repertoar je uvrstio i Verdijeva „Falstaffa“, kojega je pjevao i u Zagrebu, tijekom karijere 50 puta. Već je u prvoj sezoni ostvario deset glavnih uloga i zahvaljujući intendantu Karlu Ebertu svladao cijeli Wagnerov opus. Počelo je s Wotanom u „Walküri“, slijedili su „Rajnino zlato“ i „Siegfried“. Druge godine došli su „Majstori pjevači“, zatim 1959. godine Kurwenal na premijeri „Tristana i Izolde“ u režiji Wielanda Wagnera pod Böhmovim ravnanjem. Pjevao je još Amfortasa u „Parsifalu“, poslije i Klingsora. Njemački tisak pisao je da njegov bariton (kao Wotan u „Walküri“) „*ima snagu mladosti same, njegova igra intenzitet kojim taj pjevač osvaja nova polja izraza i duhovne dubine*“.

U Njemačkoj operi u Berlinu surađivao je s velikim, svjetskim dirigentima kao što su Georg Solti, Hans Knappertsbusch, Karl Böhm, Herbert von Karajan, Josef Krips, Vaclav Neumann, Vittorio Gui, Nino Sanzogno, Francesco Molinari-Pradelli, Franco Capuana, André Cluytens, Efrem Kurz, Giuseppe Sinopoli, Alberto Erede, Otmar Suitner, Oliviero de Fabritiis, Giuseppe Patané, u modernim djelima s Brunom Madernom, Hermannom Scherchenom... U Berlinu su djelovali veliki redatelji Oscar Fritz Schuh, Götz Friedrich, Bohumil Herlichka i Gustav Sellner, koji su režirali operu kao dramu s notama, a kako je Neralić bio i dobar glumac redatelji, rado su s njim surađivali, pa je tako i poslije umirovljenja u dobi od 65 godina još trinaest godina nastupao u Berlinu. Kad je prešao šezdesetu počeo je prelaziti u komično-karakterni fah.

Nastupio je u nekoliko svjetskih praizvedaba, među ostalima pjevao je Namjesnika u „Kralju Jelenu“ Hansa Wernera Henzea na Berlinskim svečanim tjednima 1956. godine. U Berlinu je dobio naslov Komornog pjevača, koji se 1963. godine i prvi put dodijelio nakon Drugoga svjetskoga rata. Pjevao je na praizvedbama šest hrvatskih i jedanaest inozemnih opera.

I usporedo s tih četrdeset godina berlinske karijere ostao je trajno povezan s hrvatskim glazbenim životom. Bio je 1964. godine jedan od sudionika premijere Šostakovičeve „Katarine Izmajlove“, kultne predstave zagrebačke Opere koja ju je odvela na gostovanja u velika europska glazbena središta, od napuljskog San Carla do festivala Holland. Nastupio je na praizvedbi „Oluje“ Stjepana Šuleka, prvoj opernoj izvedbi u obnovljenoj zgradi HNK-a u Zagrebu. Bio je jedan od stupova Splitskih ljetnih priredbi - od 1970. godine Splitskog ljeta, na kojem je nastupao 25 godina, samoga od početka 1954. godine u „Eri s onoga svijeta“ do „Simona Boccanegre“ 1979. godine. Riječani neće zaboraviti njegova baruna Ocha u „Kavaliru s ružom“ Richarda Straussa, Dubrovčani niz koncerata i Peneasa u pastirskoj igri „Dafne“ Antonija Caldare, Varaždinci Severusa iz oratorija „Prijenos svetoga Dujma“ Julija Bajamontija...

Kao majstor vokalne interpretacije Neralić je naravno njegovao i koncertnu djelatnost. U njegovom bogatom koncertnom opusu ,uz klasična djela Bacha, Beethovena, Brucknera, Dvořaka, Händela, Mozarta, Rossinija i Verdija, bila su zastupljena i djela hrvatskih skladatelja. Sudjelovao je u praizvedbi „Jame“ Stanka Horvata na tekst Ivana Gorana Kovačića i bio je prvi tumač ciklusa „Pjesma mrtvog pjesnika“ Stjepana Šuleka na tekst Dobriše Cesarića.

Veliki umjetnik hrvatske glazbene scene umro je u Zagrebu 16. studenoga, dvadeset i tri dana prije svojega 99. rođendana. Velikani odlaze!

